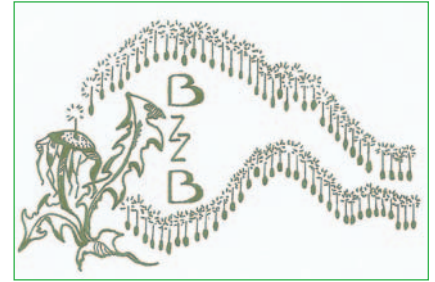

Nieuwsbrief

Stichting
Behoud de Zak van Zuid-Beveland
Secretariaat: v.d.Poest Clementstr 7,
4443 AL Nisse
Tel. 0113 - 649536
Triodos Bank : NL94TRIO0198420285
e-mail: bzzb@hetnet.nl
www.bzzb.nl

OKTOBER 2020

Van het bestuur

Fijn om via onze nieuwsbrief weer even in contact te raken met jullie, de donateurs. We proberen weer te geven wat er in de Zak omgaat. Veel ging anders dan gebruikelijk door de corona-maatregelen. Terwijl er zorgen zijn over toenemende besmetting en een eventuele tweede golf blijft Zeeland ondanks vakantietoerisme redelijk rustig en veilig. Toch heeft het bestuur besloten om de donateursdag dit jaar niet door te laten gaan. De gezamenlijke gezelligheid en een excursie met een buitenprogramma op afstand is wellicht te verwezenlijken, maar we nemen liever geen risico. Zelfs het uitzonderlijk mooie weer is niet gegarandeerd. Op een andere speciale manier denken we alle donateurs dit jaar nog te verrassen.

We hebben nog meer verrassingen in petto. De website wordt vernieuwd en eigentijdser. Over enige tijd ziet u dat vanzelf op www.bzzb.nl. Om een jonger en breder publiek aan ons te binden zijn we ook aan Facebook (facebook.com/stichtingbzzb) en Instagram (instagram.com/stichtingbzzb)

stichtingbzzb) begonnen. Niet voor zijn tijd, maar voor ons een uitdaging waar we jullie steun zeker bij kunnen gebruiken. Volg ons en deel onze berichten, zodat onze bekendheid toeneemt. Eigenlijk is het voor de BZZB van levensbelang dat we ook op social media een stem hebben. Zo krijgen we meer respons buiten de kring van trouwe donateurs en hopen we binnen die groep uiteraard nieuwe mensen te interesseren voor onze mooie zaak. Dus: nog meer mensen met een hart voor de Zak.

Natuurlijk blijft de nieuwsbrief drie keer per jaar verschijnen. Is er in 2021 vast weer een donateursdag waarop we elkaar kunnen ontmoeten. Het genieten van dit mooie stukje Zuid-Beveland gaat door en met zijn allen geven we Behoud de Zak een stem als het mogelijk en nodig is. Help ons en doe mee.

Op Facebook en Instagram lanceren we binnenkort onze nieuwste actie! Volg ons!

WANDELINGEN

Een ongekend mooie en lange zomer. Op vakantie in eigen land of noodgedwongen thuis vertoeven. Alle gelegenheid om je te verdiepen en te vermaken in je eigen omgeving of niet al te ver van huis.

Wat kan de BZZB beter adviseren dan te wandelen in de Zak! Er zijn ommetjes en routes, te-veel om op te noemen. Met een QR-code, met kaartjes en via paaltjes met voor sommigen mysterieuze cijfers en lettercodes kan je er een ware puzzeltocht van maken. Of eenvoudigweg de voorgestelde banen volgen om interessant bevonden bezienswaardigheden of verborgen plekjes volgens voorschrift te proeven. Ben je een vrije vogel dan biedt de Zak het avontuur van je weg zoeken over dijken, velden en wegingen. Verdwalen lukt niet omdat er steeds wel een kerktoeren opdoemt van een van de karakteristieke dorpen. Zwerven in de Zak en dan ineens weer weten of herkennen waar je bent. Het is genieten buiten op pad. Gezond bewegen en onthaasten en ondertussen mooie onvermoe-

de dingen zien. Als je voortmaakt, waait de wind door je haar en begeleidt het ruisen van de populieren je voetstap. Je ziet de gewassen op de akkers, moet soms raden wat er groeit. De kleurige omlijsting van het groen streelt je oog. Kilometers maken, de bomen voorbij van het ene naar het volgende erf. Van het ene dorp naar het andere, aan de welen voorbij tot de Scheldedijk met zicht op het water. De natuur is overal. Zie de lucht met wolken, proef de geuren en beleef de vrijheid.

Als je rustig aandoet is de beleving anders. Zie je meer: de grassen in de berm, de rups op de weg en de bij op het Sint Janskruid. Wat een hoeveelheid aan bloemen, de bijzondere soorten op de bloemdijken, de bermen meer divers dan voorheen. De ouderwets ogende voedsel weitjes en de verrassende mengsels van de akkerranden. Wat een plezier met aardaker, wollige distel, agrimonie, kaardenbollen, zonnebloemen, cosmea, malva, bijenvriend, klaproos, korenbloem en ga maar door. Steeds

iets nieuws te ontdekken naar gelang de tijd, zoals de witte meidoorn nu rood van de bessen. Struinend door de velden een beetje eng langs de koeien zie je de gekste insecten, vlinders en libellen. Opeens hoor je het geluid van de buizerd en je ziet er enkele, hoog in de lucht. Een beloning voor één keer een zomertortel met zijn lieflijke gekoer! Als klap op de vuurpijl een steenuiltje in de avondzon.

Oneindig ontdekken, iedere wandeling opnieuw, iedere voetstap iets moois.

Maar toch. Het was en bleef rustig in de Zak. Daarom is het gek dat sommige mensen in coronatijd geen afstand kunnen bewaren, het pad uitsluitend als het hunne beschouwen. Anderen, die zich met een sneller vervoermiddel verplaatsen rijden je bijna van de sokken. Ze zijn er in soorten en maten. Loslopende honden verstoren de fauna op plekken waar dit niet mag, ook dat is in een kwetsbaar gebiedje niet leuk.

vervolg pagina 3

vervolg WANDELINGEN

Van de plezierritten met oldtimers, solexen, tuk-tuks, quads en wat er meer zij, zijn de elektrische fiets, solex en scooter een verademing. De traditionele vervoermiddelen vragen blijkbaar om scheurend en vaak schreeuwend rond te jakkeren. Met veel lawaai door een stiltegebied. Toeren voor je plezier is ok, maar denk aan je omgeving.

Misselijkmakend is het dat na het aangenaam verpozen de rommelplek achterblijft voor de natuur. Zwerfvuil achteloos neergegoid vind je helaas overal. Zelfs de restanten van een vuurtje op een hooggewaardeerde plek, waar beschermde bloemen vernield zijn. Is dat nodig?

Ook na de pluk blijft bij de fruitbedrijven vaak plastic verpakkingsmateriaal achter. Het waait in bermen en sloten en wordt op een bepaald moment door het waterschap geklepeld. Een instructie om aan het eind van het seizoen even de boomgaarden en de omgeving te kuisen is een welkome opdracht voor behoud van de Zak. Zo is het

schoon voor de komende winterwandelingen.

De droogte is in het Poelgebied ook een probleem. Het water staat in de sloten buiten het beschermde gebied hoger dan erin. Dat lijkt onlogisch en doet de vogels geen goed. Nog een kritiekpunt van sommige wandelaars is het onvoldoende begaanbaar houden van de paden. Maar de natuur laat zich niet voortdurend in banen leiden en zo heb je de kans dat je tussen het riet ineens een buizerd ontmoet. Hoe mooi is dat!

ZEELAND LET OP UW ZAAK (LANDSCHAP)!

Nu horen we het weer eens van een ander. Weer eens, want Adriaan Geuze, landschapsarchitect bij West 8 in Rotterdam, heeft het al vaker geroepen: Zeeland, verkwansel je landschap niet aan de korte-termijnwinst. In Trouw vertelde hij het nog maar eens in niet mis te verstane bewoordingen.

De Zeeuwen hebben het Paradijs geërfd maar de vraag is of ze het waard zijn. De vele deprimerende huisjesparken langs de kust getuigen van het tegendeel.

Wat ons betreft heeft hij het grootste gelijk van de wereld. Weliswaar is er met veel moeite een kustvisie opgesteld maar veel projecten blijken al in de 'pijplijn' te zitten. Knappe jongen die ze nog tegenhoudt. Daarbij komt: de kustvisie geldt niet voor de andere oevers van Oos-

terschelde, Westerschelde, Grevelingen en Veerse Meer. Projectontwikkelaars ruiken daar nog een heleboel kansen. Gemeenten lijken maar al te bereid om de leges op te strijken voor huisjes waar de caravans en tenten zijn weggestuurd of waar op een andere manier een gaatje valt.

Je hoeft geen hogere wiskunde te hebben gestudeerd om te snappen dat het kind met het badwater wordt weggegooid. Toeristen komen voor de rust, de ruimte en het landschap. Voor het idee van vrijheid wat je krijgt als je vanaf de

dijk over de polder kunt kijken en het water ziet bij een halve draai.

We moeten uitkijken dat Zeeland geen Centre Parcs wordt, ook in de Zak. Want voordat de projectontwikkelaars in Rilland zijn aangeland, zullen ze bij ons van alles hebben geprobeerd.

FLEURIG EN FUNCTIONEEL:

Ondertussen is iedereen wel bekend met de bonte pracht van bloeiende akkerranden. Toch heeft helaas nog niet iedereen begrepen dat dit geen gratis pluktuin is. Nee, dit is een mooi stukje agrarisch natuurbeheer dat niet mag worden betreden. De boer zet hier een stukje van zijn of haar kostbare bouwland in om de natuur een stapje verder te helpen. Maar hoe gaat dit eigenlijk in zijn werk? In het eerste deel van dit drieluik gaan we op bezoek bij een agrariër met een hart voor de natuur.

Wie bij Josine Boonman het erf oprijdt, wordt waarschijnlijk aangenaam verrast: hier staat direct achter de authentieke boerenwoning een keurig onderhouden oude Zeeuwse schuur. Zo zien wij het bij de BZZB heel erg graag. Damwandloodsen heeft ze ook, maar helemaal in de stijl van de boerderij. Het is overduidelijk dat deze 37-jarige agrariër veel waarde hecht aan cultureel erfgoed. "Mijn vader was hier al boer en zijn vader ook", aldus Josine. "Ik ben er erg trots op dat we de schuren zo konden houden, al is het soms passen en meten om moderne landbouwmachines de mendeuren binnen te loodsen."

Prachtig versus praktisch

Zo'n oude schuur is natuurlijk prachtig, maar niet altijd prak-

tisch. Josine is dat wel. Ze vindt natuur in de polder erg belang-

rijk, maar haar boerenbedrijf is geen hobby: ze moet er de kost mee verdienen. Gelukkig kan dat ook mét akkerranden, want naast een stuk subsidie levert zo'n rand door zijn biodiversiteit voordeel op bij het tegengaan van plagen.

Zo'n rand huisvest natuurlijke bestrijders die de plek gebruiken als uitvalsbasis voor hun luizenrooftocht op een perceel aardappelen. Onderzoek wijst uit dat bladluizen hier meer op hun quivive moeten zijn voor natuurlijke vijanden dan op kavels zonder akkerranden. Josine is ervan overtuigd: "Als boer moet je proberen zo goed mogelijk samen te werken met de natuur."

lees verder op pagina 5

GEBIEDSGERICHTE AANPAK

Gemeente Borsele, waterschap Scheldestromen en Provincie Zeeland werken aan een plan voor het wegennet in en rond Kwadendamme, Langeweegje, Hoedekenskerke en Baarland. Daardoor veranderen ook de aansluitingen op de provinciale weg N666 bij het bedrijventerrein in 's-Gravenpolder. Deze zogenoemde 'Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) Borsele Oost' moet uiteindelijk de verkeersveiligheid en bereikbaarheid in het gebied ten goede komen.

Tijdens het voortraject zijn de BZZB-donateurs door ons vertegenwoordigd binnen de klankbordgroep van GGA Borsele Oost. Omdat wij veel belang hechten aan de bestaande groene waarden en een goede landschappelijke inpassing, volgen we nauwgezet hoe dit plan vorm krijgt. Die vinger aan de pols is nodig, want de huidige verkeerssituatie is nu eenmaal verre van ideaal: er gaat dus best wel wat veranderen. Veel - vaak zwaar - verkeer wordt nu nog door dorpskernen en over smalle waterschapswegen geleid met onveilige situaties en hinder als gevolg.

Dat kan stukken beter, vandaar de voorgenomen aanpak. Het plan dat er nu ligt is echter nog niet definitief. Dit najaar nemen de besturen van de drie betrokken organisaties er een besluit over en vervolgens krijgen de inwoners de mogelijkheid om op het plan te reageren.

In de eerste helft van 2022 start de uitvoering met de aanleg van de randweg Hoedekenskerke, de verbreding van een aantal wegen van en naar het bedrijf Crop Alliance, comfortcamping Scheldeoord én de aanleg van een rotonde op de N666-aansluiting bij 's-Gravenpolder.

Die randweg Hoedekenskerke is trouwens een nieuw stukje infrastructuur van slechts een kleine kilometer dat de 's-Gravenpoldersestraat en de Nieuwe Veerweg met elkaar verbindt. Het tracé wordt parallel gelegd aan het spoorlijntje (aan de oostzijde) en gaat de kernen Baarland en Hoedekenskerke verlossen van (zwaar) verkeer. De maximumsnelheid op de randweg is straks 60 km/u.

lees verder op pagina 5

AKKERRANDEN

Zo'n akkerrand herbergt trouwens veel meer dan alleen mooie bloemen en hulpvaardige insecten. Het is een bonte verzameling van organismen die allemaal met elkaar verbonden zijn. Het is een ecosysteem met een voedselketen. "Het gaat dus echt niet alleen over bloemetjes en insectjes", vervolgt ze. "Het biedt bijvoorbeeld ook bescherming en voeding voor beschermde vogelsoorten zoals de patrijs. Vorig

jaar broedde er zelfs een bruine kiekendief in een van onze akkerranden."

Tegenwoordig zijn bijna al haar landbouwpercelen daarmee omzoomd, maar het was haar vader die er ooit mee begon. "Wij hebben een beetje dezelfde kijk op die dingen: als je met meer natuur om je heen je werk kunt doen en je brood kunt verdienen, dan heeft dat altijd mijn voorkeur." In 2014 nam Josine het bedrijf over en bouwde ze dat gedachtengoed verder uit. Zo zaait ze naast akkerranden nu ook een paar wintervoedselakkers in: "Die bevatten zaden (van o.m. van granen en bladrammenas) die als voedsel dienen voor overwinterende vogels. Daarnaast bieden ze verschillende soorten de nodige bescherming." De

samenstelling van de zadenmengsels voor zowel wintervoedselakkers als akkerranden wordt bepaald door Poldernatuur Zeeland. In de volgende nieuwsbrief gaan we daar dieper op in.

Handig

De bochtige dijkes en kromme percelen in de Zak zijn natuurlijk een lust voor het oog, maar voor boeren niet altijd even makkelijk om efficiënt te werken. Onverwacht biedt de akkerrand daar ook uitkomst: "Aan de buitenkant volgen de akkerranden uiteraard de slingerende lijnen van sloten, dijken en wegen. Maar aan de binnenzijde, de kant van je geteelde gewas, kun je de lijnen veel strakker trekken. Wel zo handig", besluit ze met een glimlach.

BORSELE OOST

Aan de zuidkant van het plangebied krijgt het bedrijf Crop Alliance een extra aansluiting op de zeedijk waarover uitgaand vrachtverkeer veilig én vlot de secundaire weg kan bereiken. Over diezelfde route, in dezelfde richting, verlaten automobilisten na 2022 Scheldeoord. Alleen verkeer naar het bedrijf en de camping toe zal nog door Bakendorp heen rijden. Zo ondervindt ook dit buurtschap in de toekomst aanzienlijk minder verkeersoverlast. Vanaf 2024, in de laatste twee fasen van het plan, gaan de uitvoerders aan de slag met een veiligere ontsluiting van Kwadendamme en het Langeweegje.

Helaas gaan industriële, toeristische en infrastructurele activiteiten niet altijd goed samen met het behouden van culturele en natuurlijke waarden. Toch staat BZZB voorzichtig positief tegenover GGA Borsele Oost. We willen wel heel graag horen hoe u hierover denkt. Dat kan via bzzb@hetnet.nl.

Meer weten: Zie de speciale internetpagina van de gemeente (borsele.nl/GGABorsele-Oost) of stuur een e-mail naar GGA@borsele.nl.

HET KLEINE GROOT GENOEG

Engel Reinhoudt 1946 - 2020

Dit stukje zou in Zuid-Bevelands dialect geschreven moeten worden, maar dat moet je kunnen en wij kunnen het niet. Wie het wel kon was Engel Reinhoudt, 11 juli overleden.

Engel dacht, sprak, zong, schreef en vertelde in de taal van zijn voorvaderen. Die van zijn kinderen trouwens ook want wie wil dat zijn moerstaal levend blijft, zorgt dat het hooghaarlemerdijks in zijn huishouden voor officiële gelegenheden in de rest van Nederland beperkt blijft.

Weinig mensen hebben zo veel gedaan voor het behoud van de Zuid-Bevelandse cultuur. Het was Engel Reinhoudt die het voortouw nam om van het overcompleet geworden kerkje van Ellewoutsdijk een centrum voor vriendschap, levensbeschouwing, cultuur en vooral streektaal te maken.

Dat gebeurde al bijna 20 jaar geleden maar Engel had er toen al een lange loopbaan als volkszanger opzitten. De Zeeuwse troubadour werd hij wel genoemd maar dat vond hij zelf niet zo'n goede titel.

Troubadours zongen over helden

en koningen en grote gebeurtenissen en Engel deed dat niet. Hij zag de mensen doen en maakte er liedjes over. Bovendien had hij genoeg aan drie akkoorden waarmee hij eindeloos op zijn gitaar kon variëren. Wel des troubadours was de kunst om de actualiteiten van de streek in gezongen rijmen uit te serveren. Maar scherp was het nooit, altijd goedmoedig.

Engel Reinhoudt had een groot publiek ook buiten de Zak van Zuid-Beveland. Dat was ook te danken aan zijn deelname aan de streektaalrubriek in de PZC. Maar ook daar sprak nooit de

politicus of de belangenbehartiger. Het was altijd de stem van iemand die iets lolligs, iets belangwekkends of iets dat vergeten was wilde brengen.

We betreuren het overlijden van een boerenzoon uit Wolphaartsdijk. Een protestantse jongen die het prima naar zijn zin had in het Roomse 's-Heerenhoek. Hij was één van onze donateurs die zich zachtjes afzette tegen de grote pretenties die zoveel schade kunnen doen. In een interview zei hij jaren geleden al. „Het kleine is mij groot genoeg.“

DE POORTEN VAN BORSELE

Jarenlang wordt er al op gewezen dat Zeeland als een groen-blauw hart ligt binnen een hoefijzer van stedelijke gebieden: de Rotterdamse Randstad, Brabant en het Vlaamse Antwerpen. De Zak van Zuid-Beveland ligt binnen dat Zeeuwse weer als kleiner hart, een agrarische natuurtuin. In die visie is zo'n groen gebied voor bewoners, ook van die omliggende schil, van onschatbare waarde om de rust en de ruimte. Je kan er genieten en relaxen.

Het idee van een 'landschapspark' (voorheen: waardevol cultuurlandschap/WCL 1994, Nationaal Landschap 2005) is ook niet nieuw. Door heel Nederland zijn gebieden die zo'n status als het Groene Hart kregen. Helaas staan die gebieden vaak onder druk, maar gelukkig genieten ze door naam en faam ook enige bescherming.

In Brabant ligt Het Groene Woud ook een Nationaal Landschap van 35.000 ha. Het is al weer enige tijd geleden dat de Borsele gemeenteraad daarheen toog om ideeën op te doen. De poorten van Het Groene Woud werden bewonderd en gewaardeerd. Een landschapspark moet ontsloten is het idee. Het Groene Woud heeft twee 'poorten' die tevens een functie als informatie- en bezoekerscentrum hebben. 'Da mok kok hè.'

Het idee om een kunstenaar een echte poort te laten ontwerpen is enige tijd geleden gelanceerd door Landschapspark Borsele. Een bedrag van 40.000,- euro is daarmee gemoeid. Een aantrekkelijke opdracht die we een kunstenaar gunnen. De 'kunstzinnige entree' zal bij Stelleplas een plaats krijgen. In wisselwerking met de ontwikkeling van hotspot Stelleplas kan de poort functioneel worden. Zichtbaarheid en bijzonderheid van dit kunstwerk zullen bepalend zijn voor een succes. De opdracht is verstrekt en het bedrag is beschikbaar via een POP 3 subsidie, een Europese subsidie voor projecten.

Het project moet nog dit jaar worden gerealiseerd. Door Corona zal uitstel hopelijk zijn toegestaan. De activiteiten en berichten van het Landschapspark zijn beperkt en het is ons nog niet duidelijk hoe het beoogde streekfonds zich vult. De gemeente zit op zwart zaad dus als het geld daar vandaan moet komen, lijdt het wellicht onder bezuinigingen. We zijn benieuwd.

Een andere plek waarbij sprake is van een poort van Borsele is Sloepoort bij 's-Heerenhoek. Ook daar wordt een poortfunctie - soort infopunt met faciliteiten- gesuggereerd. Dit moet dan in combinatie met de Central Gate voorziening voor vrachtwagens vorm krijgen. Of daarbij ook een kunstenaar een mooie opdracht kan vinden is niet bekend. Over de groene en duurzame invulling van dit gebied, waartoe allerhande onderzoeken lopen, zou volgens planning van North Sea Port eind van dit jaar meer te horen zijn. De nieuwsbrief Central Gate telt tot nu slechts één editie.

De BZZB richt haar pijlen met verve op de entree van de Zak van Zuid-Beveland. Een noot die we willen kraken. Welwillendheid, saamhorigheid en beperkte middelen zijn daarbij van belang.

HOOGSPANNING IN DE ZAK

Het is zover. Tennet begint de werkzaamheden voor de 380 kV in de Zak. Die zullen tussen Borssele en de Annapolder, ons deel, zo'n tweeëneenhalf tot drie jaar in beslag nemen.

We hopen er niet veel over te schrijven. Dat zou betekenen dat de aanleg van de nieuwe en afbraak van de zuidelijke hoogspanningsleiding volgens plan, veilig en zorgvuldig verloopt. Zeker is dat we zullen moeten wennen, dat het beeld verandert en dat er overlast zal zijn door

werkzaamheden en werkverkeer. Tennet belooft bewoners en landschap te sparen. Zegt ons straks een ongeschonden landschap voorzien van de moderniteit met hoge windtrackmasten te bieden. Voordat de stroom zijn weg vindt, zullen voorlichting en communicatie dit grote project begeleiden. Alles ligt vast: traject, uitvoerders, landschapsplan, compensatie. Tijdelijke maatregelen voor aan- of afvoer van gigantisch groot en zwaar materiaal en onze veiligheid kunnen nog verrassend uitpakken.

Met direct betrokkenen is overleg als het werk in de planning aan bod komt.

Voor iedereen die vragen, zorgen of suggesties heeft is er een infocentrum, een website en straks een app. Een virtuele projectatlas laat alles zien en volgen.

www.zuid-west380kv.nl/west

GROEN GOED *Verduurzaming bedrijfsterreinen*

Het verduurzamen van bedrijfsterreinen is een eigentijds streven. Verbeteringen zijn op allerlei manieren mogelijk. Een groot aandeel van het duurzamer maken van bedrijven ligt in de sfeer van energie- en grondstoffenbesparing en CO2 reductie. Samenwerking levert winst op, denk aan het gebruik van restwarmte of andere reststromen. Afval van de een is nuttige grondstof voor de ander. Zelfs energieopwekking hoort tot de mogelijkheden. Zorgvuldig ruimtegebrek, gemeenschappelijke voorzieningen, het verminderen van afval door circulaire maatregelen: er is een scala van mogelijkheden.

De gemeente Borsele wil het bedrijventerrein bij 's-Gravenpolder verduurzamen. Er is een Quick Scan aangeboden, waardoor mogelijkheden tot verduurzaming in beeld komen. Deelname van de bedrijven is vrijwillig en dat is toch een risico omdat alleen in geza-

menlijkheid veel meer bereikt kan worden.

De BZZB wil een lans breken voor vergroening van dit versteende bedrijventerrein. Het wordt daardoor klimaatbestendig en draagt bij aan de biodiversiteit. De gemeente gaf al ideeën met doorgroeienden en bomen. Groen is niet alleen mooi, het kan ook je bedrijf aantrekkelijk maken.

Dat is al te zien aan het begin van de Baarlandsezandweg. Buiten het terrein geeft deze onderneming een voorbeeld hoe inpassing en aankleding met natuur bijdraagt aan succes. Als het bedrijventerrein mogelijkheden tot vergroening zoekt, past het meteen beter in zijn mooie landelijke omgeving. Dan lift het een met het ander mee. In plaats van in botsing met zijn omgeving kan het organisch overgaan naar natuurgebied De Zwaakse Weel. Omlijst door Lange Mairedijk, Schoorkenszandweg en

het spoorlijntje vormt het dan een aantrekkelijke toevoeging aan het groene dorp 's-Gravenpolder. Een uitnodiging tot revitalisering, de groene omgeving is er al. Groen in zicht bij het bedrijf zorgt voor een prettige en gezonde werkomgeving, waar personeel zich fijn voelt, productiever wordt en minder stress ervaart.

Vergroening draagt ook bij aan de economische waarde van bedrijven. Groen en water zijn bouwstenen om biodiversiteit, gezondheid, klimaatadaptatie en uitstraling te verbeteren. Bedrijventerreinen kunnen zo veel waardevoller worden voor mens, dier en plant. Op bedrijfsniveau kan dat met groene daken of wanden, maar ook met eenvoudige minder kostbare middelen zoals plantenstrook of bloembollen. Het verouderde bedrijventerrein transformeert in een aangename plek.

EEN STAP VOOR- EN TWEE ACHTERUIT

Een opsteker en twee tegenvallers; nooit gaat het eens met een échte noodgang vooruit. Eerst de opsteker: In Vlissingen-Oost wordt een waterstoffabriek gebouwd. Een fabriekje eigenlijk, maar wel eentje die kan worden uitgebreid op termijn. Dat is bijzonder goed nieuws want daarmee kan van de op zee gewonnen windenergie waterstof worden gemaakt. En waterstof is in feite de enige manier om wind- en zonne-energie volstrekt klimaatneutraal op te slaan en te vervoeren. Eenmaal geharnast in tanks onder hoge druk, kan het in verbrandingsmotoren, in verwarmingsketels en als brand- en grondstof in de industrie worden gebruikt, allemaal sectoren die nu nog veelal fossiele energiebronnen gebruiken. Hiep, hiep, hoera! dus.

Maar tegelijk krijgen we het bericht dat de proef met getijde-energie wordt beëindigd, nog voordat die goed en wel gereed is gekomen. Geldgebrek is de oorzaak omdat een van de investeerders is uitge-

stapt. Wat meer subsidie van de Rijksoverheid zou je denken, maar die geeft niet thuis. Hoe hard Rutte en zijn maten ook roepen over kennis en innovatie, over kansen voor de regio's; het moet kennelijk niet al te innovatief worden.

Nee, dan kernenergie! Daar wil onze premier wel subsidie in steken. Dat zou ook wel moeten want geen enkel bedrijf wil aan een nieuwe kerncentrale zijn vingers branden. De bouw van een moderne kerncentrale is onbetaalbaar duur. De lobby onderzoekt hoe bestuurders tegenover nieuwe kernenergie staan. De aanname is dat we anders de beoogde CO2-reductie niet halen. CDA en VVD voelen er wel voor en de laatste heeft er zelfs belastinggeld voor over. Net als voor de tijdelijke opslag van kernafval kennelijk, want daarvoor is nog steeds geen oplossing gevonden en de stellige indruk is dat er niemand naar zoekt. COVRA BV zit voorlopig gebeiteld. Weinig dingen zijn zo blijvend als tijdelijke besluiten.